

REFERAT Det Grønne Råd d. 21-05-2019

Mødedato Tirsdag d. 21. maj 2019 kl. 15:30

Mødested Mødelokale 1

Indholdsfortegnelse

1. Referat..... 3

1. Referat

Sagsfremstilling

Referat af møde den 21. maj 2019 i Det Grønne Råd i Svendborg Kommune

Tilstede:

Hans Jakob Clausen, Centrovicé

René Lund Chetronoch, Danmarks Naturfredningsforening

Ian Heilmann, Dansk Botanisk Forening

Niels Andersen, Dansk Ornitologisk Forening Fyn

Christian Ahlefeldt, Dansk Skovforening

Ninna Larsen, Friluftsrådet

Lars Hillerup Jørgensen, Naturvejlederforeningen

Torbjørn Tarp, Naturturisme I/S

Lars Ellermann, Svendborg Sportsfiskerforening

Søren Hansen, Svendborg Vandløbslaug

Ib Jensen, Landbrugsrådgivning Syd

Bruno Hansen, formand Miljø- og Naturudvalget

Palle Fischer, Teknik- og Erhvervsudvalget

Fra administrationen:

Marianne Wedderkopp, afdelingschef Byg, Natur og Miljø

Birgitte Kring Frederiksen, afdelingsleder Natur og Miljø

Lene Jultved, agronom, Natur og Miljø

Dorit Fruergaard, biolog Natur og Miljø (referent)

Fraværende:

Per Servé, Svendborg Jægerråd

Anni Borup, Naturstyrelsen Fyn

Bo Egelund, NOAH

Jørgen Erik Hansen, Plantning og Landskab

Lene Sanderhoff, Naturama

Christian H. Vesterager, Patriotisk Selskab

Esben Hedegaard, Svendborg Museum

Dagsorden for mødet:

1. Godkendelse af dagsorden.
2. Opfølgning på sidste møde den 20. februar 2019.
3. Kort nyt.
4. Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforenings fælles udspil om at sikre 100.000 hektar ny natur i Danmark.

5. Forslag til tema for ekskursionen i august og/eller forslag til konkrete lokaliteter.
6. Eventuelt.

Ad 1)

Bruno Hansen bød velkommen og præsenterede dagsordenen med forslag om at bytte rundt på punkt 3 og 4. Dagsordenen blev godkendt med denne ændring.

Bruno Hansen bød herefter velkommen til Per Servé, der er jægerens nye repræsentant i rådet. Per Servé var dog forhindret i at komme til dette møde.

Ad 2)

Sidste møde gav ikke anledning til opfølgninger fra kommunens side.

Ad 4)

Hans Jakob Clausen, Centrovise indledte punktet med at fortælle om landbrugets baggrund og forhåbninger med L&F og DN's udspil om 'Fælles løsninger – for natur og landbrug'. Ønsket er en langsigtet, bæredygtig og helhedsorienteret plan for landbrugsproduktion og hensynet til miljø, klima og natur. Landbruget har brug for lidt fred og ro til at få de tiltag, som er sat i værk, til at virke. Det fælles udspil blev lanceret i februar 2019, og det er baseret på både økonomisk og miljømæssig bæredygtighed, men også på forudsætningen om, at vi er hinandens forudsætninger fremfor modsætninger.

Nøgleordene i udspillet er jordfordeling gennem etablering af en jordfordelingsfond samt en modernisering af ammoniakreguleringen af husdyr. Landbruget (som erhverv) er interesseret i at tage de dårligste jorde ud af produktionen f.eks. de lavtliggende 'sorte' jorde (jorde med højt indhold af organisk materiale, og hvor dyrkning har en større klimaeffekt), men den enkelte landmand kan have behov for andet jord i stedet. Det er også ønskeligt at samle dyrkningsjorden i større sammenhængende marker for mere rationel drift og samle naturen, så der bliver bedre sammenhæng. Målet er, at udtage 100.000 ha lavbundsarealer på landsplan. Landbruget ønsker, at landmænd med husdyrbrug, der er placeret tæt ved natur, fortsat kan modernisere deres bedrifter og kunne gøre noget for naturen, uden at det kommer til at spænde ben for bedriften senere. Opkøb af de mest uhensigtsmæssige brug ses også som et virkemiddel. Det vigtigste her og nu er oprettelse af en jordfond – ønsket er 'en grøn milliard' i startkapital. Hans Jakob Clausen efterlyste også en omlægning af EU-tilskuddene, så de bliver mere målrettet til bestemte typer miljøvenlig drift og udtagning af jord.

Hans Jakob Clausen fandt, at opgaven er meget relevant for Det Grønne Råd, idet der lægges op til lokale løsninger med tidlig inddragelse af lodsejere, interesseorganisationer, borgere og myndigheder – en 'bottom-up' proces. Hans Jakob Clausens indlæg er vedlagt som bilag.

Herefter uddybede René Lund Chetronoch, DN aftalens anbefalinger. René Lund Chetronoch

indledte med at sætte billeder på de arealer, som det mest handler om – de lavtliggende arealer, der er vanskeligt at dyrke og samtidigt indeholder et stort naturpotentiale. Udspillet har hentet inspiration i Collective Impact – en metode udviklet af Real Dania om at løse fælles udfordringer i fællesskab og med fokus på handlinger. Vi vil både skabe værdier i driften og i naturen. Vi vil mødes og indfri samfundsgevinster. René Lund Chetronoch henviste til et oplæg om 'Multifunktionel jordfordeling' af Esben Munk Sørensen, Aalborg Universitet ([link](#)). Herefter gennemgik René Lund Chetronoch mål og løsninger. René Lund Chetronoch pegede bl.a. på, at en del af finansieringen vil kunne findes ved omlægning af EU-tilskud til landbruget således, at der flyttes midler fra den direkte landbrugsstøtte ('søjle I') til landdistriktspolitikken, som fokuserer på miljø og udviklingsprogrammer ('søjle II'). René Lund Chetronoch fortalte videre om udfordringer og de fire anbefalinger:

- Differentieret beskyttelse af ny natur.
- Differentierede krav i nærheden af kategori 2 natur (bl.a. større heder og overdrev).
- Erstatning for nedlukning af bedrifter med uhensigtsmæssig placering i forhold til ammoniakfølsom natur.
- Alternative virkemidler.

René Lund Chetronoch beskrev interessante lokaliteter, afledte effekter og kom med bud på relevansen for Grønt Råd. L&F og DN anbefaler, at multifunktionelle jordfordelingsprojekter drives ud fra det koncept, som er skabt i Real Danias Collective Impact-initiativ. Herunder at multifunktionel jordfordeling skal ske i et tæt samspil mellem lodsejere, borgere, interesseorganisationer og myndigheder, og kan initieres offentligt såvel som privat. Det skal være en 'bottom up'-proces i form af tidlig inddragelse af lodsejere og lokalsamfund, med plads til at finde løsninger lokalt. Organisationerne er enige om, at multifunktionelle jordfordelingsprojekter henvender sig til de borgere, der er interesseret i at deltage, og til de lodsejere, der vil bringe arealer i spil. René Lund Chetronoch's oplæg med links til relevante hjemmesider er vedlagt som bilag.

Niels Andersen fortalte herefter om et konkret samarbejde, der er mellem DOF BirdLife Danmark og L&F om at hjælpe viben som ynglefugl i det danske landskab. Vibesagen er nu blevet en del af landbrugets tankesæt. DOF og SEGES kører en fælles kampagne under navnet 'Sammen om at hjælpe viben'. Niels Andersen har udarbejdet anbefalinger til, hvad landmanden konkret kan gøre på sine marker for at hjælpe viben. Der er udarbejdet fælles vidensark og folder, og der har været bragt artikler i DOF-bladet og Landbrugsavisen. Kampagnen er beskrevet på [DOF's](#) hjemmeside og hos [L&F](#). Man kan bl.a. møde nogle af de landmænd, der har gjort en ekstra indsats for viben ([og Hans Jakob Clausen er en af dem](#)). Der opfordres til, at landmændene kontakter de lokale DOF-afdelinger for at få hjælp til indsatsen for viben på deres bedrifter.

Bruno Hansen fandt samarbejdet mellem landbruget og DN og det fælles udspil for natur og landbrug for spændende og perspektivrigt. Den ene del handler om jordfordeling. Regeringen

afsatte i 2018 150 mio. kr. til en multifunktionel jordfordelingsfond som led i tørke-hjælpepakken til landbruget. Midlerne forudsættes anvendt i 2019-2022. Som det ser ud nu, forventes kommunerne at blive den primære aktør i de multifunktionelle projekter, der skal sammentænke de forskellige interesser, mens Landbrugsstyrelsen får ansvaret for at gennemføre jordfordelingerne. Vi tænker drøftelsen her i dag som begyndelsen på dette arbejde.

Torbjørn Tarp fandt, at initiativet er utroligt spændende og spurgte, om man i arbejdet har drøftet mulighed for at åbne mere op for adgangen i det åbne land. Hans Jakob Clausen vil gerne have liv og naboer på landet og flere folk ud i landskabet, hvis det kan styres.

Ian Heilmann takkede for oplæggene og gjorde opmærksom på, at det ikke kun er ammoniak, der kan være et problem, det er nitrat også. Ud fra et botanisk synspunkt er kvælstof som næringsstof det største problem for plantediversiteten (nøjsomhedsarterne). René Lund Chetronoch forklarede, at aftalen tager hånd om kvælstofproblematikken generelt.

Ib Jensen var glad for aftalen, hvor der er fokuseret på enigheden, men var bekymret for finansieringen af jordfordelingen. Ib Jensen anslog, at udtagning af 100.000 ha landbrugsjord vil koste 150 milliarder kr. Ib Jensen forudså også, ud fra erfaringer med vådområderne, at det kan blive vanskeligt at finde jorden og anbefalede, at der blev sikret en mere smidig proces, hvor der kan opkøbes erstatningsjord/puljejord tidligt i forløbet. Det er lettere at få aftaler med landmænd, som skal afgive jord i en jordfordeling, når de konkret kan se, hvad de får i stedet for. Christian Ahlefeldt gjorde opmærksom på, at man også skal være realistisk i vurdering af omkostningerne. Der er eksempler på, at vådområdeprojekter ikke bliver realiseret, fordi staten ikke kan tilbyde en tilstrækkelig høj pris for jorden. René Lund Chetronoch undrede sig over, at det kan betale sig at dyrke de meget vandlidende jorde og mente, at de dyrkningsbesværlige jorde – som der i udspillet primært er tænkt på – må være mindre værd end højjordene. Hans Jakob Clausen oplyste, at landbruget skal dyrke arealerne for at kunne få EU-tilskud. Christian Ahlefeldt fortalte, at prisdannelsen for landbrugsjord er meget komplekst bl.a. på grund af belåningsforhold.

Søren Hansen mindede om, at der også er lovgivningsmæssige barrierer for at samle dyrkningsjorden i større arealer (arrondering) – f.eks. kan det kræve, at der fjernes diger og hegn.

Torbjørn Tarp spurgte, hvem der efterfølgende kommer til at eje 'projektarealerne' og opfordrede til, at man i den forbindelse tænker rekreative interesser ind. Torbjørn Tarp fortalte om et eksempel fra Ringkøbing, hvor et jagtkonsortium havde købt et vådområde efter gennemførelse, og at det nye naturområde dermed ikke fik den rekreative værdi, som lokalbefolkningen havde håbet.

Ian Heilmann så omlægning af EU-tilskuddet som et vigtigt redskab.

Ib Jensen bakkede op om forslagene om modernisering af husdyrloven. Ib fortalte om et konkret eksempel, hvor udlægning af et areal på 3 ha til ny natur efter 15 år havde resulteret i restriktioner for nabo, fordi der var kommet orkidéer på arealet.

Bruno Hansen samlede op. Svendborg Kommune har ikke midler til jordfonden. Vi forventer, at vores opgave bliver at drive processen og planlægningen forud for en jordfordeling, hvor vi skal håndtere en palette af ejerforhold. Der er en del lovgivningsmæssige barrierer, hvor løsningen ligger i staten. Bruno Hansen opfordrede til, at organisationerne presser på for at få bedre løsninger.

Birgitte Kring Frederiksen efterlyste gode råd til, hvordan kommunen løfter opgaven.

Ib Jensen fremhævede, at det er vigtigt at kunne købe erstatningsjord tidligt i processen, og at det skal være muligt at kunne betale for dyrkningsbegrænsninger på arealer. Det er godt at kunne tilbyde flere muligheder for kompensation.

Torbjørn Tarp fandt det vigtigt, at kommunen laver en analyse af mulighederne og gør det klart, hvad formålene er med et givent projekt.

Hans Jakob Clausen anbefalede, at der skabes mulighed for landbrugsudviklingen i kommuneplanen.

René Lund Chetronoch pegede på et par oplagte områder: det opgivne vådområde ved Lunkebugten og Bøllemosen. Hans Jakob Clausen anbefalede at tage udgangspunkt i de humusholdige jorde, der er kortlagt.

Christian Ahlefeldt anbefalede, at projekterne planlægges, så de kan realiseres i etaper og eventuelt uden dem, som ikke ønsker at deltage. Som det er nu, kan én enkelt lodsejer blokere for gennemførelse af et vådområdeprojekt, og det er sket i Bøllemosen. Marianne Wedderkopp forklarede, at vådområderne skal gennemføres ad frivillighedens vej, og det har kommunen ikke kunne komme i mål med.

Ib Jensen anbefalede en pragmatisk tilgang til planlægning og gennemførelse, hvor kommunen, lodsejere og organisationer prioriterer natur, klima og næringsstoffer. Og at kommunens medarbejdere kommer ud til køkkenbordene.

Bruno Hansen tilkendegav, at bæredygtighed prioriteres højt i kommunen, herunder drikkevand.

Lars Hillerup forventede større miljøkrav i lovgivningen, idet han oplevede en dårlige miljøtilstand i havet.

Søren Hansen nævnte hertil, at forbrugere og aftagere af landbrugsprodukter (f.eks. Arla) i

nogle tilfælde stiller større krav til en bæredygtig landbrugsproduktionen end lovgivningen. Søren Hansen havde i øvrigt stor ros til Niels Andersens vibeprojekt.

Bruno Hansen takkede for de tre oplæg og de mange gode input.

Ad 3)

Marianne Wedderkopp orienterede.

Ny organisation

Der er oprettet en ny erhvervsafdeling med Søren Bach-Hansen som chef. Peter Mouritsen er konstitueret som chef i Center for Ejendomme og Teknisk Service (CETS) i stedet for Søren. Stillingen som direktør for Miljø og Teknik er slået op med forventning om ansættelse sensommer.

Strategi for Natur og Friluftsliv

Efter høringen i Det Grønne Råd har vi med inddragelse af Naturturisme og kommunens fritidsafdeling udbygget friluftsdelen i strategien for Natur og Friluftsliv. Strategien forelægges for byrådet den 28. maj. Der er udarbejdet en pixi-udgave. Strategien lægges ud på hjemmesiden, når den er vedtaget i byrådet.

Skovstrategi

Inspireret af drøftelser i Det Grønne Råd og sidste års ekskursion har Miljø- og Naturudvalget og Teknik- og Erhvervsudvalget i en fælles beslutning sat et arbejde i gang med udarbejdelse af en strategi for de kommunale skove samt langsigtede forvaltningsplaner for hver enkelt skov. Der har været afholdt et borgermøde i sidste måned, hvor vi fik mange konstruktive input til brugen af vores skove. Når der foreligger et forslag til strategi, vil det blive sendt i høring i Det Grønne Råd. Christian Ahlefeldt syntes, at det havde været et godt møde med en god og åben debat.

Borgerprojekter

På budgettet er afsat 1 mio. kr. i en naturpulje. 100.000 kr. heraf er øremærket til 'borgerprojekter' (projekter som initieres og gennemføres af borgere). Der har været ansøgningsfrist den 1. maj, og Miljø- og Naturudvalget får på mødet i juni forelagt anbefaling til tildeling af midler.

Bæredygtighedsstrategi

Tidligere har Agenda 21 strategien været en del af kommunens planstrategi. Byrådet har nu valgt at tage Agenda 21 ud af planstrategien og i stedet over i en selvstændig bæredygtighedsstrategi. Bæredygtighedsstrategien skal være vedtaget inden udgangen af 2019. Den første udgave bliver derfor en version 1.0. Byrådet vil arbejde videre med strategien i 2020. Marianne Wedderkopp opfordrede rådets medlemmer til at hjælpe kommunen med at formidle dette. Bæredygtighedsstrategien skal sikre en rød tråd i kommunens arbejde. Det Grønne Råd vil blive indbudt til en workshop som holdes på biblioteket den 27. juni. Som et led

i offentligheden omkring udarbejdelsen af strategien deltager kommunen også i en serie events om FN's bæredygtigheds mål, som afholdes i Svendborg (Global Goals).

Kommuneplanrevision

Arbejdet med revision af kommuneplanen er sat i gang. Planstrategien sætter rammen for revisionen. Der bliver afholdt borgermøder i sensommeren og forslag forventes sendt i høring sommer 2020.

Grundvandssituationen

Miljøstyrelsen har pålagt vandværkerne at analysere for et nyt pesticid (CTA eller chlorothalonil-amidsulfonsyre). Analyserne er sat i gang. Vi har endnu ikke fundet stoffet i aktive borer.

Dialogmøde med landbruget

Vi holder det årlige dialogmøde med landbruget senere på året. Dialogmødet har tidligere år været brugt som et erfaringsudvekslingsmøde. I år er tanken, at mødet kommer til at handle om svineproduktion og energiforbrug. Hans Jakob Clausen fandt emnet relevant.

Ad 5)

Forslag til ekskursionen den 28. august 2019:

- Steder med 'sort' jord med henblik for udtagning af landbrugsjord og multifunktionel jordfordeling.
- Lavbundslande.
- Lokalteter fra Natur og Friluftslivs handlingsprogram

I forbindelse med ekskursionen vil Ian Heilmann gerne give en halv times indføring i botanikken – på en god lokalitet.

Det aftaltes, at eventuelle andre forslag til lokaliteter sendes til Dorit senest den 28. maj.

Ad 6)

Der var ingen punkter under eventuelt.